JOURNAL OF LANGUAGE, RELIGION AND CULTURE LRC
วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ISSN 2697-5637 (Online)

การวิเคราะห์ความหมายคำเรียกชื่อผักในภาษาจีน

A Semantic Analysis of Vegetable Names in Chinese

อัญมณี เมามีจันทร์[1] กิติกา กรชาลกุล[2] และ ธุมวดี สิริปัญญาฐิติ[3]
Aunyamanie Maomeechan[1] Kitika Karachakul[2] and Thumwadee Siripanyathiti[3]
[1,2,3]วิทยาลัยจีนศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
[1,2,3]College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University
[1]E-Mail : abcdeve.liulu@gmail.com

Received: *October 1, 2025* *Revised:* *November 17, 2025* *Accepted:* *November 19, 2025*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการตั้งคำเรียกชื่อผักในภาษาจีน ในโครงสร้างคำ “X+菜”, “ X+豆” และ “X+瓜” 3 รูปแบบ โดยรวบรวมข้อมูลจาก 《现代汉语词典》（第7版）จำนวน 37 คำ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความหมายของหน่วยคำ “X” ผลการวิเคราะห์พบว่า หน่วยคำ “X” สามารถแบ่งประเภทตามขอบเขตความหมายของหน่วยคำออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ สี ทิศทาง กลิ่นและรสชาติ รูปร่างลักษณะ และสถานที่ การตั้งชื่อดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงวิธีคิดและระบบการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ในคำเรียกชื่อผักของภาษาจีน อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต โลกทัศน์ของชาวจีน ผลการศึกษานี้สามารถช่วยสร้างความรู้และความเข้าใจในด้านการตั้งชื่อคำเรียกผักภาษาจีนทั้งในเชิงภาษาและเชิงวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ความหมาย; คำเรียกชื่อผัก; ภาษาจีน

Abstract

This study aims to investigate the naming patterns of vegetables in Chinese, focusing on the word structures “X+菜” “X+豆” and “X+瓜” Data were collected from 37 entries in Modern Chinese Dictionary (7th edition), with an emphasis on analyzing the meaning of the morpheme “X” The analysis revealed that “X” can be categorized into five semantic types: color, direction,

shape, taste and smell, and location. These naming patterns reflect the cognitive and classificatory processes underlying vegetable nomenclature in Chinese, as well as their connections to Chinese culture, lifestyle, and worldview. The findings contribute to a deeper understanding of vegetable naming in Chinese from both linguistic and cultural perspectives.

Keywords: Semantic analysis; names of vegetables; Chinese language

1. บทนำ

ความแตกต่างระหว่างภาษาต่างๆก่อตัวขึ้นจากรูปแบบเฉพาะของภาษาและรูปแบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับคุณลักษณะทางความคิดของแต่ละกลุ่มชนชาติ รวมถึงพลังที่อยู่ในการสร้างสรรค์และการสร้างความเข้าใจใหม่ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติทางคุณลักษณะทางความคิดดังกล่าว ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องชี้แจงแนวคิดเหล่านี้อย่างชัดเจน และติดตามทิศทางหลักบางประการของภาษาอย่างรอบคอบ (Humboldt, 1997) จากแนวคิดดังกล่าว เมื่อลงมาสู่ระดับคำจะเห็นได้ว่าคำไม่เพียงเป็นหน่วยทางภาษา แต่ยังสะท้อนระบบการรับรู้ของผู้พูด คำเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนพัฒนาการของทั้งสังคมของมนุษย์และภาษา อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงขอบเขตและความลึกซึ้งในการรับรู้โลกภายนอกของมนุษย์ สำหรับภาษาหนึ่งๆ หากมีคำศัพท์ที่หลากหลายและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ก็ยิ่งทำให้ภาษานั้นมีความมั่งคั่งสมบูรณ์ มีพัฒนาการสูงขึ้น และมีศักยภาพในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น เนื่องจากคำประกอบขึ้นจากหนึ่งหน่วยคำหรือหลายหน่วยคำ คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำเพียงหนึ่งหน่วย เรียกว่า“คำเดี่ยว(单词)” ส่วนคำที่ประกอบด้วยสองหน่วยคำขึ้นไป เรียกว่า“คำประสม（合成词）” (Huang Bo Rong & Liao Xu Dong, 2017) คำเรียกพืชผักในภาษาจีนก็เป็นคำประสมที่มีโครงสร้าง （构词结构）“X+菜” “X+豆” “X+瓜” ซึ่งเป็นโครงสร้างที่มี X เป็นหน่วยคำเดียวกันและพบได้บ่อย เกิดจากวิธีการสร้างคำในภาษาจีนที่จะใช้คำขยายวางไว้หน้าคำหลัก การตั้งชื่อคำในภาษาจีนโดยเฉพาะคำที่เกี่ยวกับพืชและผักได้รับความสนใจมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา งานวิจัยสำคัญของศิริคุณ พรรณรังสี (2567) วิเคราะห์คำว่า 瓜 โดยเก็บรวบรวมคำที่เกี่ยวข้อง จากพจนานุกรมมาตรฐานและจัดหมวดหมู่ตามหลัก “命名理据 (หลักการตั้งชื่อคำศัพท์)” พบว่า 同物异名 (สิ่งเดียวหลายชื่อ) และ 同名异物 (ชื่อเดียวหลายสิ่ง) งานวิจัยยังเสนอแนวทางสอนคำศัพท์แก่ผู้เรียนต่างชาติ อย่างไรก็ดี งานวิจัยนี้จำกัดอยู่ที่คำ 瓜โดยไม่ได้

วิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบอื่นๆ เช่น “X+菜/豆/瓜” หรือแยกประเภทหน่วยคำ X เช่น สี รูปร่าง กลิ่น/รส ทิศทาง และสถานที่ โดยในบทความนี้จะเน้นวิเคราะห์ความหมายของ “X” เพื่อให้เห็นที่มาของคำเรียกผักจากขอบเขตความหมาย โดยพบทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ คำบอกสี คำบอกรูปร่างลักษณะ คำบอกทิศทาง คำบอกสถานที่ คำบอกกลิ่นและรสชาติ ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการรับรู้และโลกทัศน์ของชาวจีนที่เลือกใช้คำเดิมมาประสมเป็นคำใหม่เพื่อเรียกชื่อผัก

2. ขอบเขตประเภทพืชผักตามโครงสร้าง “X+菜/豆/瓜”

ขอบเขตประเภทพืชผักที่นำมาวิเคราะห์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามคำเรียกในภาษาจีน ได้แก่ 菜 (ผัก) 豆(ถั่ว)และ 瓜(แตง) เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างจะได้เป็น X+菜 X +豆 และ X+瓜 โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษามีจำนวน 37 คำ ดังนี้

ประเภทที่ 1 X+菜 白花菜、青菜、娃娃菜、香菜、空心菜、包心菜、卷心菜、牛心菜、鸡毛菜、鹦鹉菜、绿花菜

ประเภทที่ 2 X+豆 土豆、甜豆、青皮豆、扁豆、赤豆、大豆、黑豆、绿豆、红豆、黄豆、毛豆、蛇豆、荷兰豆

ประเภทที่ 3 X+瓜 苦瓜、青瓜、东瓜、西瓜、北瓜、南瓜、地瓜、番瓜、黄瓜、金瓜、刺瓜、玉瓜、丝瓜

3. วิเคราะห์ด้านความหมายของหน่วยคำ “X”

จากกลุ่มตัวอย่าง เมื่อนำมาวิเคราะห์ด้านความหมายของ “X” พบว่า คำเรียกพืชผักสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้ ประเภทสี ประเภททิศทาง ประเภทกลิ่นและรสชาติ ประเภทรูปร่าง และประเภทสถานที่

3.1 ประเภทสี

หน่วยคำ “X” อยู่ในประเภทสี จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า “X” เป็นสีที่พบได้ใน basic color terms (Berlin& Kay,1969) ทั้งหมด 5 สี ได้แก่ สีดำ สีขาว สีเขียว สีแดง และสีเหลืองทั้งหมด ไม่เพียงสะท้อนการมองเห็นสีของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังสะท้อนภาษา การรับรู้และวัฒนธรรม บทความนี้ปรากฏคำเรียกสีที่แสดงความหมายในขอบเขต “สีเขียว” อยู่ 3 คำ คือ 青 绿 และ玉 โดยพบว่า คำเรียกสีเขียวทั้ง 3 คำนี้ มีการใช้เรียกสีเขียวที่มีเฉดสีด้านความเข้มของสีที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน คือ 青 จะใช้กับพืชผักที่มีสีเขียวเข้มมากที่สุด 绿จะใช้กับพืชผักที่มีสีเขียวเข้มน้อยกว่า青 และ 玉 จะใช้กับพืชผักที่มีสีเขียวที่เฉดสี

อ่อนที่สุด และมีความคล้ายกับสีของหยก นอกจากนี้ยังพบว่า คำว่า 玉หมายถึงหยก ซึ่งในภาษาจีนมีการยืมสีของผิวหยกมาใช้แสดงความหมาย ส่วนคำว่า青 ยังมีความหมายในเรื่องของสภาวะยังไม่สุกงอมของพืชผักได้อีกด้วย จึงมักนำมาใช้กับพืชผักที่นิยมนำมากินตอนยังไม่สุกงอม พืชผักสีแดงพบว่ามีการใช้ 赤 และ 红 ซึ่งทั้ง 2 คำมีความหมายว่า สีแดง และมีการใช้กับเฉดสีที่มีความแตกต่างกัน โดย 赤 จะนำมาใช้กับสีแดงที่เป็นเฉดสีแดงดำหรือมีความเข้มมากกว่า 红 พืชผักโทนสีเหลือง ส้ม พบว่ามีการใช้คำว่า 黄 และ 金 โดยคำว่า黄ใช้กับพืชผักที่มีเปลือกภายนอกเปลี่ยนเป็นสีเหลืองตอนสุกงอม คำว่า金ใช้กับสีของเนื้อภายในและมีเฉดสีออกเป็นสีส้มมากกว่า黄 พืชผักสีดำพบว่ามีการใช้คำว่า 黑 กับพืชผักที่มีผิวภายนอกเป็นสีดำและจะไม่เปลี่ยนสีเมื่อมีการสุกงอม พืชผักสีขาวพบว่ามีการใช้คำว่า 白 กับพืชผักที่มีผิวภายนอกเป็นสีขาวและจะไม่เปลี่ยนสีเมื่อมีการสุกงอม นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้ร่วมกับประเภทรูปร่างลักษณะอีกด้วย เช่น 白花菜 (ผักดอกกะหล่ำ) 绿花菜 (บรอกโคลี) ต่างใช้คำว่า 花 ซึ่งมีความหมายว่า ดอกไม้ กับพืชที่มีลักษณะภายนอกคล้ายกับดอกไม้

(1) 青瓜 หมายถึง แตงกวา

青 แปลว่า สีเขียว

瓜 แปลว่า แตง หรือผลของพืชประเภทฟักแฟงแตงกวา

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสี “青”ที่มีความหมายว่า สีเขียว มาเป็นส่วนขยายของ “瓜”ที่มีความหมายว่า แตง เพื่อบ่งชี้ว่า แตงนี้มีสีเขียว และเมื่อวิเคราะห์ทางด้านผิวเปลือกนอกของแตงชนิดนี้ พบว่า มีเปลือกสีเขียวโทนเข้ม

(2) 青皮豆 หมายถึง ถั่วเปลือกเขียว

青 แปลว่า สีเขียว

皮 แปลว่า เปลือก

豆 แปลว่า ถั่ว

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสี “青”ที่มีความหมายว่า สีเขียว มาเป็นส่วนขยายของ “皮” ซึ่ง “皮”มีความหมายว่า เปลือก “豆”มีความหมายว่า “ถั่ว” เมื่อนำหน่วยคำทั้งสองมารวมกันจะหมายถึง “เปลือกของถั่ว” ซึ่งภาษาจีนได้ใช้คำว่า “青”มาขยาย “皮” จะมีความหมายว่า ถั่วที่มีเปลือกสีเขียวโทนเข้ม และเมื่อวิเคราะห์ทางด้านผิวเปลือกนอกของถั่วชนิดนี้ พบว่า เป็นถั่วที่มีเปลือกสีเขียวโทนเข้ม

(3) 青菜 หมายถึง ผักใบเขียว

青 แปลว่า สีเขียว

菜 แปลว่า ผัก

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสี “青”ที่มีความหมายว่า สีเขียว มาเป็นส่วนขยายของ “菜”ที่มีความหมายว่า “ผัก” เมื่อนำหน่วยคำทั้งสองมารวมกันจะหมายถึง “ผักที่มีสีเขียว” ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วผักจะมีสีเขียวเป็นส่วนใหญ่ แต่คำนี้ภาษาจีนนิยมนำมาเรียกผักกาดขาวประเภทกวางตุ้ง หรือในภาษาไทยมักจะเรียกว่า ผักกวางตุ้ง และเมื่อวิเคราะห์ทางด้านสีของใบ พบว่า เป็นผักที่มีใบสีเขียวโทนเข้ม

(4) 绿花菜 หมายถึง บรอกโคลี

绿 แปลว่า สีเขียว

花 แปลว่า ดอกไม้ ; ช่อดอกไม้

菜 แปลว่า ผัก

จะเห็นได้ว่า ใช้คำว่า绿ที่แปลว่าสีเขียวในการบอกสีของพืชผัก และใช้คำว่า花 ที่แปลว่า ดอกไม้ ในการบอกลักษณะเด่นภายนอกของพืชผักชนิดนี้ที่มีลักษณะคล้ายกับดอกไม้ ดังนั้น คำนี้เป็นการรวมกันของลักษณะภายนอกของสีและลักษณะภายนอกของรูปร่าง

(5) 绿豆 หมายถึง ถั่วเขียว

绿 แปลว่า เขียว

豆 แปลว่า ถั่ว

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสี “绿”ที่มีความหมายว่า สีเขียว มาเป็นส่วนขยายของ “豆”ที่มีความหมายว่า “ถั่ว” เมื่อนำหน่วยคำทั้งสองมารวมกันจะหมายถึง “ถั่วที่มีสีเขียว” ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของถั่วชนิดนี้ พบว่า มีเมล็ดและเปลือกเป็นสีเขียวในตอนที่ยังไม่สุกงอม

(6) 玉瓜 หมายถึง บวบ/ฟักเขียวอ่อน

玉 แปลว่า หยก

瓜 แปลว่า แตง หรือผลของพืชประเภทฟักแฟงแตงกวา

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำว่า “玉” ที่มีความหมายว่า หยก มาเป็นส่วนขยายของ “瓜” ที่มีความหมายว่า แตง คำนี้นั้นเป็นการยืมสีของหยกมาใช้แทนคำเรียกสี เนื่องจากสีของหยกบางชนิดมีสีเขียวโทนอ่อน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสีเปลือกและเนื้อของแตงชนิดนี้

(7) 红豆 หมายถึง ถั่วแดง

红 แปลว่า แดง

豆 แปลว่า ถั่ว

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสี “红”ที่มีความหมายว่า สีแดง มาเป็นส่วนขยายของ “豆”ที่มีความหมายว่า “ถั่ว” เมื่อนำหน่วยคำทั้งสองมารวมกันจะหมายถึง “ถั่วที่มีสีแดง” ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของถั่วชนิดนี้ พบว่า เมล็ดเป็นสีแดงในตอนที่สุกงอม

(8) 赤豆 หมายถึง ถั่วแดง

赤 แปลว่า สีแดง

豆 แปลว่า ถั่ว

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสีโบราณ “赤” ที่มีความหมายว่า สีแดง ซึ่งเป็นสีแดงโทนเข้มมากกว่า 红 มาเป็นส่วนขยายของ “豆”ที่มีความหมายว่า “ถั่ว” เมื่อนำหน่วยคำทั้งสองมารวมกันจะหมายถึง “ถั่วที่มีสีแดงโทนเข้ม” ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของถั่วชนิดนี้ พบว่า เมล็ดเป็นสีแดงโทนเข้มในตอนที่สุกงอม

(9) 黄豆 หมายถึง ถั่วเหลือง

黄 แปลว่า สีเหลือง

豆 แปลว่า ถั่ว

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสี “黄” ที่มีความหมายว่า สีเหลือง มาเป็นส่วนขยายของ “豆”ที่มีความหมายว่า “ถั่ว” เมื่อนำหน่วยคำทั้งสองมารวมกันจะหมายถึง “ถั่วที่มีสีเหลือง” ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของถั่วชนิดนี้ พบว่า เมล็ดเป็นสีเหลืองในตอนที่สุกงอม

(10) 黄瓜 หมายถึง แตงกวา

黄 แปลว่า สีเหลือง

瓜 แปลว่า แตง

คำว่า “黄”แปลว่า สีเหลือง มาขยายคำว่า “瓜” ที่แปลว่า แตง ซึ่งเมื่อนำมารวมกันจะมีความหมายโดยตรงว่า “แตงที่มีสีเหลือง” คำนี้นั้นเป็นการใช้เรียกแตงกวาในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก เมื่อสุกแล้วผิวเปลือกจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ซึ่งในภาษาจีนนั้นสีเหลืองไม่ได้เพียงแค่ใช้บอกถึงสีเท่านั้น แต่ยังมีความหมายขยายออกที่แปลว่า สุก ปัจจุบันภาษาจีน “黄瓜” ไม่ได้หมายถึงแตงกวาที่เปลือกเปลี่ยนเป็นสีเหลืองเมื่อสุก แต่เป็นแตงกวา

ที่นำเข้ามาจากอินเดียที่มีลักษณะเรียวและมีเปลือกเป็นสีเขียว ดังนั้น ลักษณะของพืชผักชนิดนี้จะแตกต่างออกไปจากชนิดอื่นๆ เนื่องจากเป็นการใช้คำเรียกแตงกวารูปแบบเดิมมาใช้แทน

(11) 金瓜หมายถึง ฟักทอง

金 แปลว่า โลหะ โดยทั่วไปจะหมายถึงทองคำ เงิน เครื่องเหล็ก

瓜 แปลว่า แตง หรือผลของพืชประเภทฟักแฟงแตงกวา

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำว่า “金” ที่มีความหมายว่า ทองคำ มาเป็นส่วนขยายของ “瓜” ที่มีความหมายว่า แตง คำนี้นั้นเป็นการยืมสีของทองมาใช้แทนคำเรียกสี เนื่องจากทองมีสีเหลืองทอง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์โทนสีเหลืองทอง พบว่า เป็นสีเหลืองโทนส้ม ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสีของผิวเนื้อภายในแตงชนิดนี้ และบางสายพันธุ์จะมีเปลือกเป็นสีเหลืองทองหรือสีเหลืองโทนส้ม

(12) 黑豆 หมายถึง ถั่วดำ

黑 แปลว่า สีดำ (ตรงข้ามกับ 白)

豆 แปลว่า ถั่ว

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำเรียกสี “黑” ที่มีความหมายว่า สีดำ มาเป็นส่วนขยายของ “豆”ที่มีความหมายว่า “ถั่ว” เมื่อนำหน่วยคำทั้งสองมารวมกันจะหมายถึง “ถั่วที่มีสีดำ” ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของถั่วชนิดนี้ พบว่า เปลือกเป็นสีดำในตอนที่สุกงอม

(13) 白花菜 หมายถึง ผักดอกกะหล่ำ

白 แปลว่า ขาว

花 แปลว่า ดอกไม้ ; ช่อดอกไม้

菜 แปลว่า ผัก

จะเห็นได้ว่า ใช้คำว่า “白” ที่แปลว่า ขาว ในการบอกสีของพืชผัก และใช้คำว่า “花” ที่แปลว่า ดอกไม้ ในการบอกลักษณะเด่นภายนอกของพืชผักชนิดนี้ที่มีลักษณะคล้ายกับดอกไม้ ดังนั้น คำนี้เป็นการรวมกันของลักษณะภายนอกของสีและลักษณะภายนอกของรูปร่าง

3.2 ประเภททิศทาง

จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า X มีการใช้ทิศทางทั้ง 4 ทิศ คือ 东(ทิศตะวันออก) 西(ทิศตะวันตก) 南(ทิศใต้) และ北(ทิศเหนือ) และมีการแบ่งทิศทางออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ (1) ทิศจากแหล่งนำเข้า และ(2) ทิศจากแหล่งเพาะปลูก โดยประเภทที่1 ทิศจากแหล่งนำเข้า พบว่า ภาษาจีนใช้คำว่า 南และ西 นำมาใช้กับทิศจากแหล่งนำเข้า คำว่า南

มีความหมายว่า ใต้ ซึ่งในราชวงศ์หมิงในช่วงแรกเมืองหลวงตั้งอยู่ที่นานกิง และเมืองท่าที่สำคัญของจีนที่มีการติดต่อค้าขายกับต่างชาติตั้งอยู่แถบทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจีนในปัจจุบัน ถือเป็นทิศทางใต้ของเมืองนานกิง ส่วนคำว่า西 นั้น มีความหมายว่า ทิศตะวันตก ซึ่งในแถบพื้นที่ทางตะวันตกของประเทศจีนเป็นทางผ่านของเส้นทางสายไหมที่มีการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติ ดังนั้น จึงพบว่าภาษาจีนใช้คำว่า 西 กับคำเรียกผักที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ส่วนประเภทที่ 2 ทิศจากแหล่งเพาะปลูก พบว่าภาษาจีนใช้คำว่า 东 และ北 มาใช้กับพืชผักที่มีแหล่งเพาะปลูกในพื้นที่ประเทศจีนที่นิยมปลูกจากทางทิศตะวันออกและทิศเหนือตามลำดับ

(1) 南瓜 หมายถึง ฟักทอง

南 แปลว่า ทิศใต้

瓜 แปลว่า แตง หรือผลของพืชประเภทฟักแฟงแตงกวา

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำบอกทิศ “南” ที่มีความหมายว่า ทิศใต้ มาเป็นส่วนขยายของ “瓜” ที่มีความหมายว่า แตง คำนี้นั้นเป็นการใช้คำบอกทิศจากการนำเข้าของผักชนิดนี้ โดยนำเข้ามาทางจีนตอนใต้ในสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งจะอยู่แถบพื้นที่ที่มีดินแดนติดกับทะเลตอนวันออก เช่น เซี่ยงไฮ้ กวางตุ้ง หางโจว และฝูโจว ในช่วงแรกที่เข้ามาผักชนิดนี้ถูกเรียกว่า 番瓜 ในภาษาถิ่นจีนแคะ ซึ่งภาษาจีนมักจะใช้คำว่า 番 มาเพื่อบ่งชี้ถึง สิ่งที่มาจากต่างประเทศ หรือสิ่งที่ต้นกำเนิดไม่ได้อยู่ในแผ่นดินจีน และพบว่ามีการเพาะปลูกในพื้นที่ของจีนตอนใต้ ซึ่งผักชนิดนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “金瓜” (ซึ่งได้กล่าวถึงไปแล้วในประเภทที่ 1)

(2) 西瓜 หมายถึง แตงโม

西 แปลว่า ทิศตะวันตก

瓜แปลว่า แตง หรือผลของพืชประเภทฟักแฟงแตงกวา

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำบอกทิศ “西” ที่มีความหมายว่า ทิศตะวันตก มาเป็นส่วนขยายของ “瓜” ที่มีความหมายว่า แตง คำนี้นั้นเป็นการใช้คำบอกทิศจากการนำเข้าของผักชนิดนี้ โดยนำเข้ามาทางทิศตะวันตกของจีนแถบซินเจียง ซึ่งเป็นทางผ่านของเส้นทางสายไหม จึงเรียกแตงชนิดนี้ว่า 西瓜 ซึ่งหมายถึง แตงที่มีนำเข้ามาจากทางทิศตะวันออกของประเทศจีน และนอกจากนี้ยังพบว่าในสมัยราชวงศ์หมิง มีบันทึกคำว่า 西瓜 ไว้แล้วในหนังสือ Comprehensive Treatise on Agricultural Administration (stdaily,online)

(3) 北瓜 หมายถึง ฟักทอง

北 แปลว่า ทิศเหนือ

瓜 แปลว่า แตง

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนนำคำบอกทิศ “北” ที่มีความหมายว่า ทิศเหนือ มาเป็นส่วนขยายของ “瓜” ที่มีความหมายว่า แตง คำนี้นั้นเป็นการใช้คำบอกทิศจากการความนิยมเพาะปลูกของแตงชนิดนี้ โดยมีปักกิ่งเป็นจุดศูนย์กลาง จึงนำมาเรียก “北瓜” ซึ่งหมายถึง แตงที่มีการเพาะปลูกในทิศเหนือ (Handian,online)

(4) 东瓜 หมายถึง ฟัก

东 แปลว่า ทิศตะวันออก

瓜 แปลว่า แตง

เดิมทีปลูกมาในแถบตะวันออกของจีนและทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเรียกว่า东瓜 แต่ก็มีคนเรียกว่า冬瓜 เพราะเมื่อแตงนี้สุดแล้วผิวของเปลือกจะมีฝ้าสีขาวลักษณะเหมือนมีเกล็ดน้ำแข็งปกคลุมซึ่งสามารถป้องกันเนื้อข้างในได้ คนจึงนิยมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า 冬瓜 เพราะ 冬 แปลว่า ฤดูหนาว

3.3 ประเภทกลิ่นและรสชาติ

จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า X มีการใช้คำประเภทที่บ่งถึงกลิ่นและรสชาติ ได้แก่ 苦 甜 และ香 ซึ่งเป็นรสชาติโดดเด่นของพืชผักชนิดนั้นๆ

(1) 苦瓜 หมายถึง มะระ

苦แปลว่า รสขม

瓜 แปลว่า แตง

เมื่อนำตัวอักษรจีนทั้งสองตัวมารวมกันจะมีความหมายว่า แตงที่มีรสขม เป็นการตั้งชื่อตามรสชาติของพืชผัก ซึ่งแตงชนิดนี้เดิมทีไม่มีในประเทศจีน เมื่อสมัยราชวงศ์หมิงได้มีคนชิมมะระและนิยมกิน (Ai Ming, online)

(2) 甜豆 หมายถึง ถั่วลันเตาหวาน

甜 แปลว่า รสหวาน

豆 แปลว่า ถั่ว

เมื่อนำตัวอักษรจีนทั้งสองตัวมารวมกันจะมีความหมายว่า ถั่วที่มีรสหวาน เป็นการตั้งชื่อตามรสชาติของพืชผัก มีแหล่งกำเนิดมาจากยุโรปทางตะวันตกและแถบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

(3) 香菜หมายถึง ผักชี

香แปลว่า กลิ่นหอม

菜 แปลว่า ผัก

เมื่อนำตัวอักษรจีนสองตัวมารวมกัน หมายถึง ผักที่มีกลิ่นหอม ซึ่งในภาษาจีนนำคำที่สื่อความหมายถึงกลิ่นที่เป็นคุณสมบัติของผักชนิดนี้มาวางขยายอยู่หน้าคำว่าผัก

3.4 ประเภทรูปร่างลักษณะ

จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า X มีการใช้คำประเภทที่บ่งถึงรูปร่างลักษณะเด่นภายนอกหรือภายในของพืชผัก และการยืมลักษณะของสิ่งอื่นหรือวัตถุอื่นที่มีความคล้ายคลึงมาใช้ในการตั้งชื่อ พบว่า ผักที่ใบมีลักษณะการห่อหุ้มหลายชั้น ใช้คำว่า 卷 包 ผักที่มีลักษณะภายนอกเป็นหนามแหลม ใช้คำว่า 刺 ผิวภายนอกมีลักษณะเป็นขน ใช้คำว่า 毛 ส่วนคำว่า丝 กับพืชผักที่มีลักษณะเนื้อภายเป็นใย ใช้คำว่า 扁 ลักษณะแบน และคำว่า 大 สำหรับเรียกผักที่มีลักษณะค่อนข้างใหญ่กว่าผักชนิดเดียวกัน และในการยืมลักษณะอื่นหรือสิ่งอื่นมาตั้งชื่อนิยมใช้รูปร่างหรืออวัยวะของสัตว์หรือคนมาใช้ในการตั้งชื่อ เช่น 牛心 鸡毛 蛇 และ娃娃 เป็นต้น

จากตัวอย่างข้างต้น พืชผักที่สังเกตได้แบ่งออกเป็นลักษณะเด่นภายในและลักษณะเด่นภายนอกของพืชผัก ดังนี้

1) ลักษณะเด่นภายใน

(1) 空心菜 หมายถึง ผักบุ้ง

空แปลว่า ช่องว่าง

心 แปลว่า ตรงกลาง

菜 แปลว่า ผัก

空心菜มาจากจากคำว่า空心รวมกันแปลว่า ใจกลางมีลักษณะกลวง และ 菜 ที่แปลว่าผัก ซึ่งรวมกันหมายถึง ผักที่มีช่องว่างตรงกลาง จะเห็นได้ว่าเป็นการใช้ลักษณะเด่นภายในของผัก

(2) 丝瓜หมายถึง บวบ

丝 แปลว่า ใย

瓜 แปลว่า แตง

จะเห็นได้ว่าคำนี้เป็นการบอกลักษณะเด่นภายในของพืชผักชนิดนี้คือ มีเนื้อเป็นเส้นใย ซึ่งบวบมีลักษณะเนื้อเป็นเส้นใย

(3) 包心菜 หมายถึง กะหล่ำปลี

包 แปลว่า ห่อ

心 แปลว่า ใจกลาง

菜 แปลว่า ผัก

包心菜มาจาก包心รวมกันแปลว่า ห่อใจกลาง และ 菜 ที่แปลว่าผัก ซึ่งรวมกันหมายถึง ผักที่มีลักษณะห่อตรงใจกลาง จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(4) 卷心菜 หมายถึง กะหล่ำปลี

卷แปลว่า ม้วน

心แปลว่า ใจกลาง

菜 แปลว่า ผัก

卷心菜มาจาก卷心รวมกันแปลว่า ตรงกลางม้วน และ 菜 ที่แปลว่าผัก ซึ่งรวมกันหมายถึง ผักที่มีลักษณะม้วนตรงใจกลาง จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

2) ลักษณะเด่นภายนอก

(1) 刺瓜 หมายถึง แตงขม ตระกูลมะระ (มะระขี้นก)

刺 แปลว่า หนาม

瓜 แปลว่า แตง

刺瓜มาจาก刺แปลว่า หนาม และ 瓜 ที่แปลว่าแตง ซึ่งรวมกันหมายถึง แตงที่มีผิวเปลือกภายนอกเป็นลักษณะคล้ายหนาม จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(2) 毛豆หมายถึง ถั่วแระ

毛 แปลว่า ขน

豆 แปลว่า ถั่ว

毛豆มาจาก毛แปลว่า ขน และ 豆 ที่แปลว่าถั่ว ซึ่งรวมกันหมายถึง ถั่วที่มีผิวเปลือกภายนอกเป็นลักษณะคล้ายขน จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(3) 扁豆 หมายถึง ถั่วแขก (ถั่วฝักยาวชนิดหนึ่งที่มีฝักแบน)

扁 แปลว่า แบน

豆 แปลว่า ถั่ว

扁豆มาจาก扁แปลว่า แบน และ 豆 ที่แปลว่าถั่ว ซึ่งรวมกันหมายถึง ถั่วที่มีรูปร่างภายนอกเป็นลักษณะแบน และจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(4) 大豆 หมายถึง ถั่วเหลือง

大 แปลว่า ใหญ่

豆 แปลว่า ถั่ว

大豆มาจาก大แปลว่า ใหญ่ และ 豆 ที่แปลว่าถั่ว ซึ่งรวมกันหมายถึง ถั่วที่มีขนาดใหญ่ และจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

3) ยืมลักษณะของสิ่งอื่นที่มีความคล้ายคลึงมาตั้งชื่อ

(1) 鸡毛菜หมายถึง ผักกาดฮ่องเต้หรือผักกาดจีนเล็ก (ผักใบเล็ก ใบมีขนาดเท่าขนไก่ที่โตเต็มวัย)

鸡 แปลว่า ไก่

毛 แปลว่า ขน

菜 แปลว่า ผัก

鸡毛菜มาจากกิจกรรม鸡毛แปลว่า ขนไก่ และ 菜 ที่แปลว่าผัก ซึ่งรวมกันหมายถึง ผักที่มีลักษณะใบเล็ก เรียว และฟู คล้ายกับขนไก่และจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(2) 蛇豆 หมายถึง ถั่วงู

蛇 แปลว่า งู

豆แปลว่า ถั่ว

蛇豆มาจาก蛇แปลว่า งู และ 豆 ที่แปลว่าถั่ว ซึ่งรวมกันหมายถึง ถั่วฝักยาวชิดหนึ่งที่มีรูปร่างบิดม้วนไปม้วนมาซึ่งมีลักษณะคล้ายกับงู และจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(3) 牛心菜 หมายถึง กะหล่ำปลีหัวใจ (กะหล่ำปลีที่มีรูปร่างของหัวกะหล่ำและขนาดคล้ายกับหัวใจวัว)

牛แปลว่า วัว

心แปลว่า หัวใจ

菜แปลว่า ผัก

牛心菜มาจาก牛心แปลว่า หัวใจวัว และ 菜 ที่แปลว่าผัก ซึ่งรวมกันหมายถึง ผักหัวใจวัว มีลักษณะหัวยาวเรียวปลายแหลมคล้ายกับลักษณะของหัวใจวัว และจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(4) 娃娃菜 หมายถึง ผักกาดขาวจิ๋ว หรือผักกาดขาวฮ่องเต้

娃娃 แปลว่า เด็กทารก เด็กน้อย

菜 แปลว่า ผัก

娃娃菜มาจาก娃娃แปลว่า เด็กน้อย และ 菜 ที่แปลว่าผัก ซึ่งรวมกันหมายถึงผักที่มีรูปร่างขนาดเล็กกว่าผักกาดขาวทั่วไป หรือมีอีกชื่อหนึ่งเรียกว่า 儿菜 จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

(5) 鹦鹉菜 หมายถึง ผักโขมก้านแดง

鹦鹉 แปลว่า นกแก้ว

菜 แปลว่า ผัก

鹦鹉菜มาจากนกแก้วแปลว่า นกแก้ว และ 菜 ที่แปลว่าผัก ซึ่งรวมกันหมายถึงผักที่ใบมีลักษณะสีเขียวอมแดงคล้ายสีขนของนกแก้ว ก้านมีสีแดงคล้ายกับผักโขมก้านแดง จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของพืชผักชนิดนี้

3.5 ประเภทสถานที่

ประเภทสถานที่แบ่งออกได้เป็น แหล่งที่มาของพืชและแหล่งเจริญเติบโต

1) แหล่งที่มาของพืช

(1) 番瓜 หมายถึง ฟักทอง

番 แปลว่า ต่างชาติ ต่างประเทศ หรือนำเข้าจากต่างประเทศ

瓜แปลว่า แตง

番瓜มาจากนกแก้วที่แปลว่า ต่างชาติ ต่างประเทศ หรือนำเข้าจากต่างประเทศ และ瓜 ที่แปลว่า แตง 番瓜จึงมีความหมายว่า แตงที่มาจากต่างประเทศหรือไม่ได้มีถิ่นกำเนิดมาจากประเทศจีน

(2) 荷兰豆 หมายถึง ถั่วลันเตาฝักแบน

荷兰 แปลว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์

豆 แปลว่า ถั่ว

荷兰豆มาจาก 荷兰 ที่มีความหมายว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์ และ豆ที่แปลว่าถั่ว ดังนั้น荷兰豆จึงหมายถึงถั่วที่มาจากประเทศเนเธอร์แลนด์ ทั้งนี้ คำว่า 荷兰豆 มีเสียงอ่านในสำเนียงจีนแต้จิ๋วและกวางตุ้งว่า ห่อลั้นเต่า ซึ่งในภาษาไทยมีการลดพยางค์ และเติมคำว่า ถั่ว ไว้ข้างหน้าแทน เรียกว่า ถั่วลันเตา โดยตัดคำว่า ห่อ (荷) ออก

2) แหล่งเจริญเติบโต

(1) 土豆 หมายถึง มันฝรั่ง

土 แปลว่า ดิน

豆 แปลว่า ถั่ว

เมื่อ土กับ豆รวมกัน จึงหมายถึง ถั่วที่มีแหล่งเจริญเติบโตอยู่ในดิน จึงใช้คำนี้เรียกถั่วประเภทนี้ว่า 土豆

(2) 地瓜 หมายถึง มันเทศ

地 แปลว่า ดิน

瓜 แปลว่า แตง

เมื่อ 地กับ瓜รวมกัน จึงหมายถึง แตงที่เติบโตในดิน จึงใช้คำนี้เรียกพืชประเภทนี้ว่า 地瓜

ตารางที่ 1 ตารางแจกแจงความหมายของหน่วยคำ X ตามกลุ่มความหมาย

กลุ่มความหมาย	คำเรียกชื่อผัก	จำนวน(คำ)	%
คำบอกสี	青瓜、青皮豆、青菜、 绿花菜、绿豆、玉瓜、 红豆、赤豆、 黄豆、金瓜、黄瓜、 黑豆、白花菜	13	35.13
คำบอกทิศ	南瓜、西瓜、 北瓜、东瓜	4	10.81
กลิ่นและรสชาติ	苦瓜、甜豆、香菜	3	8.10
คำบอกรูปร่างลักษณะ	空心菜、丝瓜、 包心菜、卷心菜、 刺瓜、毛豆、 扁豆、大豆	13	35.13
	鸡毛菜、蛇豆、 牛心菜、娃娃菜、 鹦鹉菜		

ตารางที่ 1 ตารางแจกแจงความหมายของหน่วยคำ X ตามกลุ่มความหมาย (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	คำเรียกชื่อผัก	จำนวน(คำ)	%
คำบอกสถานที่	番瓜、荷兰豆	4	10.81
	地瓜、土豆		
	รวม	37	100

4. บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์คำเรียกผักในภาษาจีนทั้ง 37 คำ พบว่า X อยู่ในประเภทรูปร่างลักษณะและประเภทคำบอกสีมากที่สุดคิดเป็น 35.13% นอกจากนี้ในประเภทอื่นๆ ได้แก่ คำบอกทิศ คำบอกสถานที่ มีสัดส่วนเท่าๆกันที่ 10.81% ประเภทกลิ่นและรสชาติพบน้อยที่สุด คือ 10.81% ทั้งนี้ หน่วยคำ X ประเภทบอกรูปร่างลักษณะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การนำเอาวัตถุที่พบเห็นได้รอบตัวในชีวิตประจำวันมาใช้เรียกผักชนิดนั้นๆ เช่น 蛇豆 (งู+ถั่ว) ใช้เรียกถั่วงู และอีกประเภทหนึ่งคือรูปร่างลักษณะภายนอกและภายในที่เป็นลักษณะเด่นมาใช้เรียกผักชนิดนั้นๆ เช่น 空心菜 (ใจกลางมีลักษณะกลวง+ผัก) ใช้เรียกผักบุ้ง包心菜 (ห่อใจกลาง+ผัก) ใช้เรียกกะหล่ำปลี เป็นต้น หน่วยคำ X ประเภทคำบอกสี พบว่า มีการใช้คำเรียกสีที่สอดคล้องกับทฤษฎี basic color terms ได้แก่ เขียว ขาว แดง ดำ เหลือง และในจำนวน 5 สีนี้ มีการใช้คำเรียกสีเขียวมากที่สุดตามลำดับความเข้มอ่อนของสีเขียว ดังนี้青 绿 玉ซึ่งเป็นสีที่พบเห็นได้มากที่สุดในพืชผัก ส่วนสีแดงและสีเหลืองก็มีการใช้คำที่บ่งบอกถึงความเข้มอ่อนของสีมาใช้เรียกชื่อผักเช่นเดียวกัน สีแดงพบคำว่า 红 และ赤 สีเหลืองพบคำว่า 黄และ金

จากการศึกษาคำเรียกชื่อผักพบว่า สะท้อนให้เห็นทั้งกระบวนการรับรู้ลักษณะของพืชผักและค่านิยมของชาวจีน ผ่านการใช้รูปแบบทางภาษาในการตั้งชื่อผักแต่ละชนิด ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ (1)ค่านิยมด้านการสังเกตและเชื่อมโยงกับธรรมชาติ มนุษย์มักอาศัยสิ่งของหรือสัตว์ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันมาเปรียบเทียบกับรูปร่างของผัก เช่น 蛇豆 (งู+ถั่ว) และ 空心菜 (ใจกลางกลวง+ผัก) แสดงถึงแนวคิดการใช้ชีวิตอย่างกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ (2)ค่านิยมด้านการใส่

ใจในลักษณะของสิ่งต่างๆ การใช้คำที่สะท้อนลักษณะภายในของพืช เช่น 包心菜(ห่อใจกลาง+ผัก) สื่อถึงความละเอียดถี่ถ้วนและการให้ความสำคัญกับสิ่งรอบตัวอย่างละเอียด การตั้งชื่อผักในภาษาจีนจึงไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการทางภาษาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นภาพสะท้อนของค่านิยมทางวัฒนธรรม การรับรู้ธรรมชาติ และโลกทัศน์แบบองค์รวมของชาวจีน ที่มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างภาษา วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมผ่านคำเรียกชื่อผัก

เอกสารอ้างอิง

Ai Ming.(n.d.).kuguadili. Retrieved from http://journal.crnews.net/ncpsczk/2020n/d8q/msdl/931964_20200421024046.html

Brent Berlin & Paul Kay. (1969). Basic Color Terms. Their Universality and Evolution: University of California Press.

Cao Wei. (2004). A study of modern Chinese vocabulary. Beijing: Peking University Press.

Cui Xi liang. (2001). Language Understanding and Cognition. Beijing: Beijing Language and Culture University Press.

Handian. (n.d.). Meaning of “bei gua”. Retrieved from https://www.zdic.net/hans/%E5%8C%97%E7%93%9C#google_vignette

Huang Bo rong & Liao Xu Dong (2017). Modern Chinese. Beijing: Higher Education Press.

Humboldt, W. v. (1997). Language and the human spirit. Beijing: Beijing Normal University Press.

Saussure, F. de. (2017). Pu tong yu yan xue jiao cheng [Course in General Linguistics]. Beijing: Commercial Press.

Sirikun, P. (2024). Lexical semantics of gua. Chinese Language and Culture Journal, 12(1), 45–62.

Stdaily. (2025). Today is Lichun (Start of Autumn): Eat watermelons and life will be carefree. Retrieved from https://www.stdaily.com/web/gdxw/2025-08/07/content_381550.html

Zhu, De-Xi. (2017). Lectures on grammar. Beijing: The Commercial Press.